

I.GİRİŞ:

Teftiş Kurulu Başkanlığının 30/10/2003 tarih, 995 sayılı emirleri ekinde yer alan 14/10/2003 tarih, 857 sayılı Bakan Onayı uyarınca işbu İnceleme Raporu düzenlenmiştir.

II. KONU:

İngiltere'de telif hakları kapsamında, meslek birliklerinin kuruluşu, işleyişi korsanla mücadeledeki yeri ile bu uygulamaların ülkemizdeki durumla karşılaştırılması konularında inceleme ve araştırma yapılmasından ibarettir.

III. İNCELEME-ARAŞTIRMA:

Bakanlık Makamının 14/10/2003 tarih, 857 sayılı Onayı uyarınca Konu bölümünde yer alan hususlarla ilgili olarak gerekli inceleme ve araştırmayı yapmak üzere 01/11/2003 tarihinde İngiltere'ye hareket edilmiş, anılan onayda yer alan altı aylık süre zarfında inceleme ve araştırma kapsamında, konuyla ilgili olarak kütüphane ve enstitülerde kaynak taraması yapılmış, ülkedeki telif haklarının doğuşu ve gelişimi yani tarihçesi ve bugünü incelenmiş, bu konuda mevzuatın geçirdiği evreler araştırılmış, İngiltere'deki meslek birliklerinin belli başlılarına gidilerek bilgi, belge ve veri temin edilerek, bunların kuruluşları ve işleyişleri hakkında bilgi edinilmiş, söz konusu meslek birliklerinin ülkemizde de çok yaygın rastlanılan korsan yayıncı mücadeledeki rolleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Belirtilen sıralama ve konu başlıkları dikkate alındığında yapılan araştırma ve inceleme aşağıdaki gibidir.

1- İngiltere'de telif haklarının doğuşu ve gelişimi;

Telif hakkı kavramını kısaca açıklamamız gerekirse, bunun fikri mülkiyetin bir şekli olduğunu söylemek mümkündür, fikri mülkiyetin diğer kategorileri arasında patentler, ticari markalar ve tasarım haklarını saymak mümkündür. Bir mülkiyet hakkı olarak telif hakkı satılabilir, % >. tescil edilebilir devredilebilir veya miras bırakılabilir. Telif hakkı îâüşünce üretiminin korunmasını sağlayan bir mekanizmadır, bu bağlamda sadece edebi eserleri değil pek çok yaratıcı diğer çalışmayı da kapsar mesela müzik, çeşitli diğer ses ve görüntü kayıtları, film, resim, heykel, fotoğraf bunlardan bazılarıdır. İngiltere'de beklide telif haklarının doğuşunda en önemli fikri mülkiyet konusu olan yazmsal-edebi çalışmalar/ürünler, bilgisayar programları da dahil yazılı formdaki her türlü çalışmayı içine alır. İngiltere'de telif haklarının gelişimi daha önce de belirtildiği üzere yayıncılık endüstrisinin gelişmesiyle paralel olmuştur. Yayıncılık endüstrisinin doğuşu Cambridge Üniversitesinin yayıncılık için 1534 yılında aldığı Kraliyet imtiyazına dayanmaktadır. Daha sonra bunu 1586 yılında aynı şekilde Oxford Üniversitesi takip etmiştir. Fakat ilk ticari yayınevi 1724 yılında kurulan bir aile şirketi olan ve bu gün de İngiltere'de ve Dünya'da çok iyi tanınan Longman'dır, fakat bugün de pek çoğu ayakta olan yayıncılık şirketlerinin gerçek anlamda filizlenmesi 19. yüzyıla dayanmaktadır. Yayıncılığın gelişiminde sanayi

devriminin bir sonucu olarak nüfusun artması, şehirleşmenin hızlanması ve yazılı kültürün gelişmesi önemli rol oynamıştır.

Yayıncılık endüstrisinin gelişmesine koştut olarak, bu alanda mevzuat düzenlemesi ihtiyacı da ortaya çıkmıştır, buna göre bir çeşit telif hakkı koruma düzenlemesi olan 1662 tarihli Lisans Kanunu (Licensing Act of 1662), bir eseri Kitapçılar Loncasına (Stationers Company) tescil ettiren kimseye eserini sürekli olarak koruma sağlamaktaydı, bu kitapçı veya yayıncıya bir nevi tekel imtiyazı sağlamaktaydı.

Lisans Kanunu 1694 yılında yürürlükten kaldırıldı çünkü yayıncılar sürekli hakların korunması hususunda daha fazla yasal düzenlemeler yapılması konusunda baskı yapmaktaydılar. Fakat onların bu ihtiyacı Dünyadaki ilk Telif Hakları Kanunu olan 1709 tarihli the Statute of Anne düzenlemesi ile de giderilmiş olmadı. Bu düzenleme telif haklarını kişisel mülkiyet olarak ortaya koydu ve yayımlanmış eserlerde yayım tarihinden itibaren 21 henüz yayımlanmamış eserlerde ise 14 yıllık bir koruma süresi tanımaktaydı. Eğer bu periyotların sonunda yazar hayatta ise ilave bir 14 yıllık koruma süresi daha sağlanabilmekteydi. Bu kanunu takip eden 65 yıllık süre zarfında Kanunun getirdiği hükümler uygulamada ve davalar yoluyla sık sık ihlal edilmekteydi. 1774 yılında Kanunun hükümleri Lordlar Kamarasının Donaldson v. Becket davasında aldığı ve yazar hakları konusunda ortak yasa olarak kabul edilen kararla güçlendirildi. Bunu 1775 yılında çıkarılan Telif Hakları Kanunu ve 1814 yılında çıkarılan Telif Hakları Kanunu izledi. 1814 tarihli kanunla koruma süresi 14 yıldan 28 yıla uzatılmış, bu sürenin sonunda yazar halen hayatta ise koruma süresi ömür boyu olarak düzenlenmiştir. Bahsi geçen düzenlemeyi 1842 tarihli telif hakları yasası ve bunu da müteakip 1911 tarihli Kanun izlemiştir. Bu kanuna göre koruma süresi ilk defa yazarın ömrü boyunca ve ölümünden itibaren ise 50 yıl olarak düzenlenmiştir.

Telif hakkı devredilebilmesine rağmen bu durumda devir sözleşmesinin yapıldığı tarihten itibaren koruma süresi 25 yıl olarak düzenlenmiştir. Bu sürenin sonunda haklar tekrar eski sahibine dönmekteydi. 1956 tarihli Telif Hakları Yasası yazarın ömrü boyu artı 50 yıl korumayı sağladı bu hüküm en son düzenleme olan ve 01/08/1989 tarihinde yürürlüğe giren 1988 tarihli Telif Hakları Tasarım ve Patent Kanununda da (Copyright, Design and Patents Act of 1988 bundan sonra CDPA 1988 olarak anılacaktır) aynen yer aldı.

İngiltere telif hakları mevzuatının Avrupa Birliği mevzuatı ile harmonizasyonu çalışmaları sonucunda 01/07/1995 tarihinden itibaren İngiltere'deki telif haklarına konu eser ve çalışmaların koruma süresi 50 yıldan 70 yıla çıkarılmıştır. Avrupa Birliği içindeki bütün ülkeler için amaç en uzun koruma süresini uygulayan Almanya ile koruma sürelerini uyumlu hale getirmektir. Bu süreç bazı karmaşaları da beraberinde getirmiştir. Şöyle ki; sürelerin uyumlaştırılması tamamlanana kadar İngiltere gibi bazı ülkelerde koruma süresi tamamlanan eser veya çalışmalarda, bazı ülkelerde koruma devam etmekte, aynı şekilde Almanya gibi bir ülkede koruma süresi devam eden eser veya bir çalışma İngiltere'de koruma kapsamı dışında kalabilmekteydi.

1988 tarihli Telif Hakları Yasası ilk defa manevi haklar kavramını İngiltere Telif Hakları mevzuatına sokmuştur. Manevi haklar Kıta Avrupa'sındaki pek çok ülkenin telif hakları mevzuatında uzun zaman önce yerini zaten almıştı.

1996 tarihli WIPO Anlaşmasının 5. maddesinde de yer bulan manevi haklar ile eser sahibi, parasal haklardan bağımsız olarak ve bu hakların devredilmesinden sonra dahi, eserleriyle ilgili olarak, uygulama koşullarının gerektirdiği durumlar dışında, uygulamalarına ilişkin manevi haklara sahip kılınmışlardır. Böylece :

(i) Eser sahibi olarak adının belirtilmesi (Right of Paternity),

(ii) Eserin onur veya saygınlığına zarar verebilecek şekilde değiştirilmemesini ve kişilik haklarını zedeleyebilecek bozulmalar yapılmamasını (Right of integrity)

İsteme hakkına sahip olmuşlardır.

1988 tarihli Telif Hakları Kanununa göre yazarın veya eser sahibinin adının belirtilmesini talep etmesi gerekir. Bu yayımcı ile yapılacak sözleşmede emredici bir hüküm olarak yer alabileceği gibi, kitaba yazılacak bir cümle ile de belirtilebilir. Manevi haklar eser sahibi veya mirasçıları için kişisel haklardır, dolayısıyla parasal haklardan bu yönüyle ayrılırlar. Manevi haklardan feragat kurallar çerçevesinde mümkün olmakla birlikte İngiltere yasaları altında telif haklarının koruma süresi boyunca bu haklar da aynı şekilde korunurlar. Bazı sosyalist ve eski sosyalist ülkelerin mevzuatlarında manevi hakların koruma süresi, telif haklarının koruma süresinin bitiminden sonra da devamı hükümetlerce sağlanmıştır. Dolayısıyla bu durumda genellikle manevi hakların devri söz konusu olmamaktadır.

Bir yazarın manevi hakları doğrudan lisansı kendisine ait yani kendi ürettiği yazınsal ürünleriyle bağlantılıdır. Eğer yazar bu haklarından feragat etmemişse, eseri kullanan, bu hakların korunmasını sağlamak için gerekli önlemleri almayı kabul etmek durumundadır. Bununla birlikte hatırlanması gereken bir husus özellikle film haklarıyla ilgili olarak eserin kullanımı ile ilgili verilen izinlerde eser sahibinin, eserin onur veya saygınlığına zarar verebilecek şekilde değiştirilmemesini ve kişilik haklarını zedeleyebilecek bozulmalar yapılmamasını isteme hakkını (Right of integrity) garanti etmek kolay değilken, bu haklar en kolay elektronik ve multimedya alanlarında korunabilmektedir.

2. İngiltere'de Meslek Birliklerinin Kuruluşu ve İşleyişi:

İngiltere'deki telif haklarının doğuşu ve gelişimi beraberinde bu alanda eser sahipleri sanatçı ve icracılar yayıncılar yazarlar yapımcılar gibi bir eseri üreten, onu icra eden, kullanan, umuma arz eden pek çok kişi veya kuruluşu bir araya getiren onların hak ve menfaatlerini koruyan organizasyonlar doğmasına yol açmıştır bunlara kısaca kendi ülkemizin mevzuatında da yaygın olarak kullanıldığı üzere meslek birlikleri diyoruz.

İngiltere'de meslek birliklerinin etkinliklerinin düzenlenmesinde dolaylı bir yol

seçilmiştir. İngiltere Fikri Haklar Kanununun "Performing Right Tribunal" başlığı altındaki dördüncü bölümünde meslek birliklerinin kurulması ve yönetimi için ruhsat sistemine ve genel gözetim esaslarına yer verilmiştir. Anılan yasanın 24. maddesinde meslek birlikleri ruhsat veren kuruluşlar olarak tanımlanmış ve yasalarda öngörülen yöntemlere tabi oldukları belirtilmiştir. Bu kuralların incelenmesi, sistemin gerek tekelin kötüye kullanılmaması, birliklerin gözetimleri ve gerekse hakemlik ve benzeri konularda Almanya sistemine yakın olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu bölümde değişik meslek birliklerinin ayrı ayrı yapısı ve işleyişi ile ilgili bilgi vermek yerine pek çok meslek birliğinin bir araya gelmesiyle oluşturulan ve adeta bir üst birlik olarak değerlendirilebilecek olan British Copyright Council'in (BCC) yapısı ve işleyişi hakkında bilgi verilecek, meslek birliklerinin üyeleri adına telif ücretlerini nasıl topladığı ve bunları üyeleri olan hak sahiplerine nasıl dağıttığı hususunda ise bu alanda en çok telif ücreti toplayan ve dağıtan Mechanical-Copyright Protection Society'nin (MCPS) yapısı ve telif ücretlerini nasıl topladığı ve dağıttığı konularında bilgi sunulmaya çalışılacaktır.

British Copyright Council (Bundan sonra BCC olarak anılacaktır), kar amacı gütmeyen, meslek birliklerinin üye olabildiği, bir üst meslek birliği olarak değerlendirilebilir.

Yayımcılar ve yazarlar arasında bir birlik oluşturulması fikri 1960ların başında, 1956 tarihli Telif Hakları Yasasının güncelleştirilmesi çalışmaları sırasında öne sürülmüş, BCC'nin bu günkü yapısı ise 1965 tarihinde kabul edilmiştir. BCC 1988 tarihli yasanın çıkmasıyla sonuçlanan telif hakları yasasının değişmesinde aktif rol oynamıştır. Bu tarihten beri BCC yoğunluğunu Avrupa Birliğinden doğan telif hakları düzenlemelerine çevirmiştir. Uluslararası seviyede ise örgüt, WIPO (World Intellectual Property Organization) öncülüğünde gözlem ve diğer sorumluluklarını yerine getirmektedir.

Bu günlerde örgüt, edebiyat drama, müzik ve sanatsal alanlarda eser sahibi veya diğer hak sahiplerince kurulan çok çeşitli alanlarda temsilcisi olduğu organizasyonlar lehine çalışmalarını yürütmektedir. BCC, ticari hak sahipliği veya benzer mali hakları elde bulundurma veya periyodik yayın kitap, müzik yayıncılığı gibi telif hakları yatırımcılığı gibi pek çok alanlarda kurulmuş organizasyonların temsilcisi olmakla birlikte, örgüt esas olarak, kişisel olarak eser üreten binlerce besteci, yazar, gazeteci, ressam, fotoğraf sanatçısı, gösteri ve sahne sanatçılarının kendi alanlarında kurdukları dernek veya ticari birliklerin temsilcisi konumundadır. Dolayısıyla, örgüt hem telif hakları alanında faaliyet gösteren büyük ticari kuruluşların oluşturduğu birliklerin hem de telif hakkına konu eseri üreten eser sahiplerinin meydana getirdiği birliklerin temsilcisi konumundadır.

BCC hakkında verilen bu kısa bilginin ardından örgütün temel amaçlarını kısaca sıralamak gerekirse bunlar;

- Telif hakları ve bağlı diğer hakların savunulması ve himaye edilmesi ve

bunların dünya çapında kabulü ve anlaşılır olabilmesi için gerekli adımların atılması,

- Çeşitli alanlarda faaliyet gösteren eser üreticileri veya telif hakkı sahibi ve bu haklardan menfaat sağlayanları bir araya getirmek,
- Telif hakları ve bağlı hakları etkileyebilecek yasal, idari ve toplumsal değişiklikler ile teknolojide bu alanda meydana gelen gelişmeleri gözlemlemek,
- Hükümet ve yetkili diğer kişi ve kuruluşları ülke içinde ve ülke dışında örgütün benimsediği bazı tavsiye ve kararların yerine getirilmesi konusunda yönlendirmek,
- Telif hakları ve bağlı haklarla ilgili olarak her türlü çalışmayı yapmak.

Olarak sayılabilir.

BCC bütün bu faaliyetlerini yerine getirirken ihtiyaç duyduğu mali kaynağı bağış veya hibe yolu ile değil BCC tarafından belirlenen üyelerinden yıllık olarak alman aidatlardan karşılar. Elbette bu aidatların miktarı üye kuruluşun büyüklüğü ve mali yapısı ile doğrudan ilişkilidir. Örgütün mali yılı 1Temmuz-30 Haziran dönemini kapsamaktadır. Birliğin hesapları yıllık olarak üyelere sunulmaktadır. Birlik vergilendirme yönünden ülke içinde elde ettiği gelirler bakımından gayri ticari bir kuruluş olarak kabul edilmiştir. BCC'nin faaliyet alanı ile ilgili eğitim, konferans ve çeşitli yayınlar için gerekli kaynağı sponsorluk sistemi ile sağlamaya çalışmakta olup, bu tür faaliyetlerin hesaplan Birliğin genel hesaplarından ayrı olarak tutulmaktadır.

Birliğin aktiviteleri konusunda ise şunlar söylenebilir:

A- Genel olarak

- Kamusal araştırmalar yapan kurumlara telif hakları konularında bilgi ve önerilerde bulunmaktadır,
- Telif hakları konusundaki yayın, bilgi ve diğer enformasyon sayfalarını içeren bir web sitesi programı geliştirmektedir,
- Mevzuat değişiklikleri ve diğer sözleşmeler ile telif hakları konusundaki diğer gelişmelerde üyelerini Avrupa Komisyonu, WIPO ve İngiltere yönetimine karşı temsil etmektedir,

- BCC üyeleri ile BCC tarafından temsil edilmeyen hak sahiplerinin arasındaki ortak menfaatleri gözetmektedir,
- Eğitici ve öğretici faaliyetler organize etmek, (Bu konuda BCC'nin WIPO ile ortaklaşa düzenlediği ve geliştirmekte olan ülkelerdeki kamu yöneticilerine telif hakları ile ilgili vermiş olduğu seminer ve kurslar dikkate değerdir).

B- Komisyon Aktiviteleri;

Gündemde ön sıraya çıkan konulara göre komisyonların esnek ve değişebilir bir yapısı vardır. Komisyon üyeliği BCC'nin tüm üyeleri için açıktır, fakat normalde BCC'de temsil edilen her grup için komisyonlarda iki temsilci bulunmaktadır. Bazı uzmanlık gerektiren durumlarda bireysel üyeler Komisyonlarla ortak çalışmalar yürütebilmektedirler. Komisyonlarda, BCC'nin iş yükünün üyelikler arasında dengeli bir dağıtımını ve telif hakkı sahiplerinin mümkün olduğu kadar geniş bir alanda temsil edilebilmesi temel amaçlar arasındadır. Üye kuruluşlar gerekli gördükleri takdirde temsilcilerini değiştirebilmektedirler. Başkan, Danışman, Onursal Başkan, Başkan Yardımcısı ve Genel Sekreter tüm komisyon toplantılarında hazır bulunabilirler. Komisyon güncel olarak, telif hakları konusundaki direktiflerin yerine getirilmesi, veritabanı koruması ve direktiflerin uygulanması konusunda teklifler oluşturmak yönünde çalışmalarını sürdürmektedir.

C- Telif Hakkı ve Teknoloji Sürekli Komisyonu; Komisyonun ilgilendiği güncel konular şunlardır:

- Telif Hakları ile ilgili direktiflerin yerine getirilmesi,
- Veri tabanlarının korunması,
- Direktiflerin uygulanmasıyla ilgili sözleşmeler,
- Telif Haklarıyla ilgili olarak, WIPO, Avrupa Komisyonu aktiviteleri ve ilgili diğer uluslararası gelişmelerin takip edilmesi.

Komisyon, bir başkan, bir sekreter ve 14 üyeden oluşmaktadır.

D- Uluslararası Özel Hukuk Çalışma Grubu;

Bu komisyonun güncel olarak ilgilendiği konu, 1980 tarihli Roma Konvansiyonunda sözleşmelerde uygulanacak kanun hükümleriyle ilgili yapılan değişiklik çalışmalarıdır. Bu Komisyonunda bir başkan ve 8 üye bulunmaktadır.

BCC'nin yönetim yapısına da kısaca bir göz atmak gerekirse.

Genel Kurul:

Normalde her yılın Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarında olmak üzere 4 genel kurul toplantısı yapılmaktadır. Toplantılara her üye organizasyon çağırılmakta olup her üyenin organizasyonun bir oyu bulunmaktadır. Kararlar oy çokluğu ile alınmaktadır. Başkan veya Genel Sekreter tarafından önceden belirtilmemişse her üye birlik ancak bir temsilciyle temsil edilebilir.

Genel Kurulda görüşülecek ve karara bağlanacak işler aşağıda sıralanmıştır.

- Yönetim Kurulunun Seçimi,
- Denetim Kurulunun seçimi,
- Hesapların ibrası, üyelere alınacak aidatların tespiti,
- İhtisas komisyonlarının kurulması ve bunların üyelerinin seçimi,
- Yönetim kurulu ve diğer komisyonlardan gelen raporlar üzerinde değerlendirme yapılması,
- Üyelerin, izlenecek politikalar konusunda ileri sürdükleri fikirlerle ilgili incelemeler yapıp kararlar almak.

BCC'nin her üyesi, her zaman BCC ile ilgili her konuda inceleme ve hesap sorma yetkisine sahiptir. Üyelerden gelen her türlü teklif Genel Sekreterce değerlendirilerek uygun bir komisyona yönlendirilir. Teklifi değerlendirebilecek uygun bir komisyon bulunamazsa, değerlendirme bir sonraki genel kurula bırakılır.

Komisyonlar:

BCC etkili bir yönetim için gerekli veya uygun bulması durumunda komisyonlar kurup bunlara atamalar yapabilir.

Genel Kurulda bir üyenin öne sürdüğü ve değerlendirilmesini istediği bir konuda bunu gerçekleştirebilecek bir komisyon bulunamaması halinde Genel Kurul uygun bir komisyon kurulmasına karar verebilir. Genel Kurul onayı olmadan bir komisyon kurulması söz konusu değildir.

Normalde komisyonlardaki üyelik sayısı 15'i geçmez bu sayıya daha önce de belirttiğimiz gibi istedikleri takdirde her komisyonun çalışmalarında hazır bulunabilecek olan BCC başkanı, Genel Sekreter ve Genel Danışman dahil değildir.

Her komisyon kendi başkanını atar ve kendi faaliyetlerini gerçekleştirmek için uygun bulunduğu sıklıkta toplanır. Bunun manası her komisyon kendi çalışma düzeninden kendisi sorumludur. Bu çalışma düzeni ile ilgili olarak Genel Sekreterliğe bilgi sunmakla da yükümlüdür.

Komisyon toplantıları ve alınan kararlarla ilgili kayıt ve tutanaklar Genel Sekreterlikte tutulur ve isteyen BCC üyeleri bunları inceleyebilir.

Yönetim Kurulu :

Yönetim Kurulu BCC'nin mevzuata ve bütçeye uygun olarak en iyi şekilde yönetilmesinden sorumludur. Halkla ilişkiler konusunda Birliğin temas noktası gibi hareket ederler. Yönetim Kurulu, Birliğin aktiviteleri konusunda öncelikleri belirleme ve komisyonlar arasında koordinasyonu sağlamadan sorumludurlar. Ayrıca üyelik başvuruları konusunda gerekli incelemeleri yaparlar.

Yönetim Kurulunu aşağıdaki kişilerden oluşur;

Onursal	Başkan	Başkan	
Yardımcısı	Başkan	Yardımcısı	
Genel	Müdür	Genel	Müdür
Yardımcısı	Genel	Müdür	
Yardımcısı	Genel	Müdür	
Yardımcısı	Muhasip	Üye	Genel
Sekreter	Denetçi		

Onursal Başkan ve iki başkan yardımcısı bir defaya mahsus olarak seçilirler bunların yeniden seçilmeleri mümkün değildir,

Genel Müdür, üye birlikleri temsil etmeyen bir şahıs olabileceği gibi, BCC üyesi olmayan dışarıdan birisi de Genel Müdür olarak atanabilir.

Üç tane genel müdür yardımcısı bulunmaktadır. Her biri farklı birlik üyelerini ve farklı kategorilerdeki telif hakkına konu çalışmalarını temsil ederler.

Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcıları ve Muhasip Üye, üç yıllık süre içinde ikiden fazla art arda seçilemezler, yani iki dönem üst üste görev yapan kişi yeniden seçilebilmek için bir dönem beklemek durumunda kalacaktır.

Genel Danışman Birliğin Yönetim Kurulunda yer almaz, ancak yönetim kurulu ve komisyon toplantılarına katılabilir.

Genel Sekreter hariç yönetim kurulu üyeleri yaptıkları iş karşılığında para almazlar.

BCC'ye Üyelikle ilgili hususlar:

I. Üyelik Başvurusu.

Birliğe üye olmak isteyen kuruluşlar yazılı olarak Genel Sekreterliğe başvururlar. Bu başvurularda aşağıdaki hususların da bulunması zorunludur.

- Kuruluş tarihi ve amacı,
 - Örgütün hangi alanda faaliyette bulunduğu,
 - Örgütün üyelik sistemi, (Kaç üyesi olduğu, üyelik türleri ve aidatları),
 - Ana faaliyet konuları,
 - Mali Yapısı (Aktifleri, gelir ve harcamaları),
- % II. Üyelik Kriterleri.

./..

BCC'ye üye olmak isteyen örgütler aşağıdaki kriterleri taşımaları halinde üye olarak kabul edilebilirler. Birliğe kişisel olarak üyelik söz konusu değildir.

*1988 tarihli Telif Hakları Kanununun 1. bölümünün a ve c paragraflarında da belirtildiği üzere, edebi, dramatik, müzik ve görsel sanatlar alanlarında üretim yapan veya faaliyette bulunan yazar, oyuncu ve şarkıcıların telif hakkı veya bağlı haklarını temsil eden bir kuruluş olmak veya radyo yayıncılığı, program yapımcılığı, film yapımcılığı, ses kayıt yapımcılığı alanlarında faaliyet gösteren kuruluşları temsil eden bir örgüt olmak

*Yazar veya sahne ve gösteri alanlarında faaliyet gösteren sanatçıların iş ortaklarını temsil eden bir örgüt olmak,

• Yazar veya ses ve sahne sanatçılarının haklarını koruyan ajans, menajer, yönetici ve benzer konumlarda çalışan kişi, şirket veya diğer kuruluşları temsil eden bir örgüt olmak,

Yukarıdaki hususlarda temsile yetkili olan örgütler aşağıdaki şartları da yerine getirmek durumundadırlar.

- En az 25 üyeye sahip olmak,
- Ulusal düzeyde faaliyet göstermek,
- Kendi sektörünü temsile yetkili bir yapıya sahip olmak,
- BCC tarafından belirlenecek yıllık aidatı ödeme yeterliliğine sahip olmak

III. Üyelik başvurularının BCC tarafından değerlendirilmesi;

Üyelik başvuruları Birliğin olağan toplantılarında görüşülür. Üyeliğe kabul için yukarıda belirtilen kriterlerin eksiksiz yerine getirilmesi ve mevcut üyelerin olumlu görüşü ve desteğini sağlamak gerekmektedir. Her üye kuruluş bir temsilci atamaya yetkilidir ve ikiye kadar da yedek üyeyi toplantıda hazır bulundurabilir. Üyelerden oluşan bu konseye, üyelik başvurusu ile ilgili belge ve diğer bilgiler verilir.

Üyelikle ilgili başvuru belgeleri Genel Sekreterliğe sunulur. Başvuru öncelikle Yönetim Kurulunca incelenir Yönetim Kurulu, üyelik başvurusunun BCC üyelik kriterlerine uygun görünüp görünmediğini, başvurunun reddini gerektirir bir husus olup olmadığını inceler. Daha sonra üyeliğin kabul veya reddi konusunda bir teklif hazırlar ve bu teklif bir sonraki genel kurul toplantısında görüşülmek üzere gündeme alınır. Genel Kurulda görüşülen üyelik başvurusu karara bağlanır. Genel Sekreterlik kararı başvuru sahibine bildirir. Genel Kurulun almış olduğu karar kesindir ve alınan kararın olumsuz olması durumunda bunun nedeni ile ilgili bir açıklama yapmak zorunda değildir.

BCC'ye üye olan kuruluşlardan bazıları aşağıda sıralanmıştır.

Association of Authors' Agents (AAA) (Yazar Ajansları Derneği),
Association of Learned and Professional Society Publishers
(ALPSP) (Profesyonel Yayımcılar Derneği),
British Academy of Composers and Songwriters (BACS)
(İngiliz Beste ve Söz yazarları Akademisi),
British Association of Picture Libraries and Agencies (BAPLA),
İngiliz Resim Kütüphaneleri ve Ajansları Derneği,
British Computer Society (BCS), İngiliz Bilgisayar Topluluğu,
British Institute of Professional Photography (BIPP) İngiliz
Profesyonel Fotoğrafçılar Enstitüsü,
Broadcast Entertainment Cinematograph and Theatre Union
(BECTU) Radyo Televizyon Yayını, Eğlence, Sinema ve
Tiyatro Birliği,
Chartered Institute of Journalist (CIOJ), Gazeteciler Enstitüsü,
Design and Artists' Copyright Society (DACS), Tasarım ve
ressamlar Telif Hakları Topluluğu
Directors and Producers Rights Society (DPRS), Yönetmen ve
Yapımcı Hakları Topluluğu,
Mechanical Copyright Protection Society (MCPS), Mekanik
Telif Hakları Koruma Topluluğu,
Music Managers' Forum (MMF), Müzik Menejerleri Forumu,
Music Publishers Association (MPA), Müzik Yayıncıları
Derneği,
Musicians' Union (MU), Müzisyenler Birliği,
National Union of Journalists (NUJ), Ulusal Gazeteciler Birliği,
Performing Artists' Media Rights Association (PAMRA),
Şarkıcı ve Oyuncuların Medya Hakları Derneği,
Performing Right Society (PRS), Sahne Sanatları Hakları
Topluluğu,
Periodical Publishers' Associations (PPA), Süreli Yayınlar
Yayımcıları Derneği,

- Publishers' Association (PA) Yayıncılar Derneği,
- Publishers' Licensing Society (PLS), Yazarlar Lisanslama Topluluğu,
- Royal Photographic Society (RPS), Kraliyet Fotoğraf Topluluğu,
- Society of Authors, Yazarlar Topluluğu,
- Writers' Guild of Great Britain, İngiltere Yazarlar Loncası,

İngiltere'deki meslek birliklerinin bir araya gelerek oluşturdukları İngiliz Telif Hakları Birliği (BCC) hakkında verdiğimiz bu bilgilerin ardından bu defa Meslek birliklerinin önemli işlevlerinden biri olan telif ücretlerinin toplanması ve hak sahibi üyelerine dağıtılması hususu da incelenmiş bu konuda, Ülkede en fazla telif ücreti toplayan ve dağıtan meslek birliği Mekanik Hakları Koruma Topluluğu (Mechanical-Copyright Protection Society Bundan sonra MCPS olarak anılacaktır) ve faaliyetleriyle ilgili bilgi verilecektir.

MCPS 1924 yılında kurulan ve 17 bin civarında besteci, söz yazarı müzik yapımcısını temsil eden kar amacı olmayan bir kuruluştur. MCPS'nin temel fonksiyonu üyeleri namına telif ücretleri toplamak ve dağıtmaktır. Müzik sözü yazarları besteciler ve yapımcılar eğer eserleri veya çalışmalarını çoğaltmışsa kuruluşa üye olabilirler, bu çoğaltma Cd, film ve ses teypleri müzik DVD'leri, tv ve radyo, videolar, bilgisayar oyunları Web siteleri Telefon zil sesleri üzerinde olabilir.

MCPS'ye üye olmak aşağıdaki faydaları sağlar:

- Maksimum gelir,
- Dünya çapında etkili temsil,
- Korsanlığa karşı koruma,
- Hakların korunması,
- Şeffaflık,
- Etkinlik,
- Telif ücretlerinin en iyi şekilde toplanıp dağıtılması,

Üyeler MCPS'nin sunmuş olduğu hizmetler için yıllık olarak ortalama % 6,4 oranında bir komisyon ödemektedirler. Ayrıca giriş aidatı olarak da bir defaya mahsus 50 Sterlin talep edilmektedir.

MCPS üyelerine yaptığı ödemelerde üyesi olduğu bankacılık otomatik ödeme sistemini olarak dilimize çevirilebilecek bir ödeme sistemi kullanmaktadır, buna göre üye hak sahibi adına tahsil edilen telif ücretleri doğrudan üyenin hesabına geçmektedir. Ülke dışında ise

Kıtalararası Otomatik Ödeme Sistemi denilen benzer bir bankacılık hizmetiyle hak sahibine ücreti en kısa ve en etkili biçimde ulaştırılmaktadır. Bahsedilen ödeme sistemleri dışındaki bütün diğer ödeme yöntemleri gecikmelere ve bürokratik işlemlerin artmasına neden olmaktadır.

Her ay MCPS üyelerine lisanslanmış müzik çalışmalarına göre ödemede bulunur. Ne zaman kime ne kadar ödeme yapılacağına dair bir tablo çalışmamız ekinde yer almaktadır.

Üyelerin MCPS'nin yapmış olduğu dağıtımdan dağıtım payı alabilmeleri için hesaplarına yatan para ve hesaplarında bulunan para toplamının minimum, İngiltere'de yerleşik üyeler için 30 Sterlin, diğer üyeler içinse 60 sterlin olması gerekmektedir üyelerin hesaplarında bu meblağların altında bir tutar dağıtım payı olarak yatmışsa, dağıtım payı minimum tutarı aşacak olan gelecek dağıtıma kadar tutulmaktadır.

Minimum dağıtım miktarı uygulaması 'A' ve 'B' dağıtım sistemi olarak ikiye ayrılır ve her ikisi içinde ayrı ayrı uygulanır. Bu dağıtım sistemleri arasındaki farka gelince;

- 'B' dağıtımını İngiltere'deki plak şirketleri ve radyo televizyon yayın şirketlerinden sağlanan gelirlere uygulanan dağıtım sistemidir.
- 'A' dağıtımını ise denizaşırı ülkelerden radyo televizyon yayın ruhsatları ile video lisanslarından alınan gelirlere uygulanan dağıtım sistemidir.

MCPS'nin üyelerine dağıtmış olduğu bu payların kaynağı, MCPS tarafından lisanslanmış olan üyelerine ait eser ve çalışmaların sesli ve görüntülü medyada kullandırılmasından elde edilmektedir. Bunlara hemen ilk akla gelen ticari olarak satın alınan ses kaseti kompakt disk, DVD ve videolar dahil olduğu gibi. müzikli çocuk oyuncakları ve müzikli tebrik kartları bile bahsettiğimiz kapsam içinde yer almaktadır ancak, müziğin her kullanılış şekli ayrı bir lisanslama şemasına girmektedir. Lisanslama ücretleri ve komisyon oranları eserden sağlanan yarar, onun kullanım şekli ve yönetsel masraflar gereği her şema için ayrıdır.

Komisyon oranları ve dağıtım detaylarıyla ilgili bir tablonun çalışmamız ekinde yer aldığını belirtmiştik, şimdi kısaca söz konusu tablo ile ilgili bazı bilgiler verelim.

Tabloda sırasıyla 4 sütun yer almaktadır bunlar;

- Telif konuları benzer ürünlerin gruplandırıldığı Şema Kodu (Ses ürünleri, video ürünleri, multimedya ürünleri, radyo, televizyon yayınları vb.),
- Dağıtım ücretinin kaynağı yani dağıtım konuları ücretin ürünün ne tür kullanımı sonucu ortaya çıktığı örneğin bir müzik eserinin radyoda yayınlanmasından mı, kaset halinde umuma arz edilmesinden mi hatta halka açık bir yerde seslendirilmesinden mi kaynaklandığı,
- Komisyon Oranı, eserin veya ürünün kullanım şekline göre alınan komisyon oranı. Tablo incelendiğinde en düşük komisyon oranının % 3.4 ile bazı ses ürünlerinin (kaset disk vb.) kullanımına yönelik olduğu, en yüksek oranın ise % 12.5 ile genelde radyo televizyon yayınlarında olduğu görülmektedir.
- Son sütun ise dağıtım paylarının üyelere ne zaman ödeneceği ile ilgilidir buna göre genelde ses ürünlerinden elde edilen gelirler 1 hafta veya 1 ay içerisinde, Radyo televizyon yayınlarından elde edilen gelirlerde ise 6 veya 9 aylık bir süre söz konusudur.

3. Meslek Birliklerinin Korsanla Mücadeledeki Yeri:

Telif hakları hırsızlığı veya taklit İngiltere ekonomisine her yıl milyarlarca Sterline ve binlerce işgücü kaybına neden olmaktadır. Telif hakları hırsızlıklarına karşı kurulmuş bir örgüt (Alliance Against Counterfeiting & Piracy) tarafından yapılan araştırmalara göre 2002 yılında, telif hakları hırsızlığı veya taklidin ekonomik boyutu yaklaşık 9.7 Milyar Sterlin civarındadır. Bu gün İngiltere'de satılan her 10 video kasetin üçünün izinsiz kopya olduğu sanılmaktadır Bunun yarattığı vergi kaybı da bir milyar Sterlinin üzerindedir. Bu para sağlık eğitim veya vergi indirimini için kullanılabilirdi. Bilakis bu kaynak telif hakkı hırsızlarına organize suç örgütlerine, dolandırıcılara gitmektedir.

Yukarıda bahsi geçen araştırma sonuçlarına biraz daha ayrıntılı bakarsak:

- Sahtecilik ve korsanlık 2002 yılında İngiltere endüstrisine yaklaşık 10 Milyar Sterlin'e mal olmuştur,
- Bu meblağ yaklaşık 1.7 Milyar Sterlinlik bir vergi kaybına sebep olmuştur,

* Bahsi geçen korsanlık ve taklit veya sahtecilik yapılan alanlarda yaklaşık 1 milyon insan çalışmakta ve bu insanları besleyen sektörlerde ciddi iş gücü kayıpları meydana gelmektedir.

Yukarıda bahsedilen gelir kaybının telif hakkına konu eser veya ürünlere göre dağılımı aşağıda verilmiştir.

* Müzik yazılımları	0,552 Milyar Sterlin,	*Eğlence yazılımları	0,184 Milyar Sterlin,	*Yayınçılık	0,060 Milyar Sterlin,
* Sınai ürünler yazılımı	0,837 Milyar Sterlin,				
* Sinema ve ev eğlence yazılımları	0,400 Milyar Sterlin,				

TOPLAM 9,713 Milyar Sterlin

(Kaynak : Alliance Against Counterfeiting and Piracy)

Meslek birliklerinin yapısı işlevi ile ilgili bu açıklamaların ardından yine, bunların korsanlıkla mücadeleleriyle ilgili de bilgi vermek yerinde olacaktır, fakat öncelikle en genel anlamda telif haklarının ihlali nedir bununla yasal zeminde nasıl mücadele edilebilir bu konularda kısa açıklamalarda bulunalım.

Düşünce ürünleri üzerinde Telif hakları yasalarıyla korunan ve kullanımını sadece onu üretene ait olan bir eserin izinsiz çoğaltılması olayı hırsızlık hatta korsanlık olarak adlandırılmaktadır entelektüel bir anarşi haline gelen ve hayli yaygın olan bu durum, yazarlar, yayıncılar veya diğer hak sahiplerinin ekonomik menfaatlerini yok etmekte veya azaltmaktadır. Telif hakları ile ilgili yasaların amacı fikri mülkiyeti korumaktır, fakat telif hakkının kendisi nasıl korunacaktır, çünkü maddi anlamda bir mülkiyet söz konusu değildir, ancak yasal düzenlemeler sayesinde bugün fikri mülkiyet de izinsiz kullanıma veya hırsızlığa karşı koruma altındadır.

Telif haklarının ihlali yasalarla eser sahibine tanınan her türlü hak ve menfaatin izinsiz ve yasalara aykırı olarak kullanımını ifade etmektedir. Telif haklarının ihlali doğrudan veya dolaylı olabileceği gibi eserin tamamı veya bir parçası ile de ilgili olabilir. Hatta eserin belli bir kısmının kullanımını için verilen izin aşılarak diğer bölümlerinin kullanılması da ihlali gündeme getirir. Telif haklarının her türlü şekilde doğrudan ihlaline birincil ihlal (Primary infringement) denilmektedir. Bu deyim kanun metninde kullanılmamaktadır. İhlal, 1988 tarihli Telif Hakları Yasası (CDPA 1988)'nin 27. bölümünde açıklanmaktadır.

Telif Hakları ihlali telif haklarını kapsayan alanlarda herhangi bir fiil yapmadan da gerçekleştirilebilir örneğin ithalat yoluyla, şöyle ki sahibinden izin almaksızın bir eser veya çalışmanın özel kullanım dışında yurda ithal edilerek çoğaltılması öte yandan izinsiz çoğaltım ile iştilal etmek veya bu tür çoğaltımın yapılmasını sağlamak, herhangi bir mekanın izinsiz çoğaltım için kullanılmasını sağlamak veya bu işler için araç gereç temin etmek. Dolayısıyla ikincil ihlal olarak adlandırılan bu fiilleri kısaca bir kişinin ihlal olduğunu bilerek veya fiilin böyle bir sonucu ortaya çıkaracağını öngörerek bir harekette bulunması olarak özetleyebiliriz.

Eser veya çalışmanın, telif hakkı sahibinden izin alınmaksızın kullanımı bazıları aşağıda sayılan hallerde ihlal olarak değerlendirilmez:

- Telif Yasasının 29 ve 30. bölümlerinde yer alan araştırma ve özel çalışmalar,
 - 31. bölümde yer alan önemsiz boyuttaki alıntılar,
 - Eğitim amacıyla sağlanan kopyalar (32-36. bölümlerde),
 - Kütüphane ve arşivler için alınan kopyalar (37-44.bölümlerde),
 - Yasanın 45-50. bölümlerinde açıklanan, Kamu Yönetimi için kullanım (parlamento, adli işlemler vb.),
 - Anonim çalışmalar (Bölüm 57),
 - Halkın okuması için alınan kopyalar (bölüm 59),
 - Bilimsel alıntılar (bölüm 60),
 - Halk şarkıları kayıtları,
- Kamuya sunulmuş olan sanatsal ürünler (bölüm 62),

Telif haklarının doğrudan veya dolaylı olarak ihlalini önlemek amacıyla, cezai bazı müeyyideler (ki bunun içerisinde hapis cezası da söz konusudur) uygulamak mümkündür. İhlalin niteliği özellikle menfaat sağlamak amacıyla bilerek yapılıyorsa sonuçları çok daha yıkıcı olmaktadır, bu türden yapılan ihlale hak sahipleri tarafından 'Korsanlık' adı verilmektedir. Telif haklarıyla ilgili olarak cezai sorumluluk ifadesi ilk defa 1988 tarihli yasa (CDPA 1988) ile telif hakları mevzuatına girmiştir. Anılan kanununun 96 -98. bölümlerde telif hakkı sahibinin hakları ve bunları korumak için sahip olduğu yöntemler açıklanmış, yine bölüm 101 ve 102 de özel ruhsat sahiplerinin hakları ve bunların korunmaları ile ilgili hükümler getirilmiş olmakla birlikte cezai sorumlulukla

ilgili ayrı bir bölüm 1988 tarihli kanunda yer almamaktadır. Fakat bu telif hakkının korunması konusunda yasada bir eksiklik olduğu anlamına gelmemektedir.

Telif haklarının bir menfaat sağlamak amacıyla ihlali dışındaki pek çok basit nitelikli ihlalde, ceza genelde ihlalin adli olarak yasaklanması ve ihlal ile oluşturulan nüshaların telif hakkının tahribatının bir ödülü olarak eser sahibine gönderilmesinden oluşmaktadır. Genelde de mahkeme yolu dışında çözüme gidilmektedir. 1988 tarihli yasada bu hususlarla ilgili hükümler 107-115. bölümlerde yer almaktadır. Sorumluluk elbette bir şirket veya organizasyon söz konusu olduğunda yetkili personel için mümkündür (CDPA 1988 bölüm 110), dolayısıyla bir şirket yöneticisi isteyerek şirketinin telif hakkı ihlal edilerek (mesela ruhsat süresi bitmişse) çoğaltım yapmasına sebep oluyorsa herhangi bir uyarı olmaksızın kendisini tutuklanmış bulabilir.

Telif hakkı sahibinin haklarının korunması için bazı güvenceler vardır. Genel hukuk bunu iki yoldan biri ile yapabilir birincisi, kolluk kuvvetleri, gümrük teşkilatı ticari standartlar görevlileri veya benzer organizasyonlar ile genel olarak (Publicly), ikincisi, yasanın ihlal edilmesinden zarar gören kişinin başvurduğu yasal yol (Privately). Telif hakları ile ilgili kanunlar genelde ikinci yolla ilgilidir. Telif hakkı özel hukukun konusu bir haktır. Telif hakkı sahibi, mahkeme yoluyla hak ihlalini önleyebilir. Bu koruma yöntemlerine rağmen telif haklarının ihlali geniş bir şekilde devam etmektedir. Hem polis hem de ticari standartlar görevlileri artan bir şekilde telif haklarının korunması için ihlal gerçekleştirenler hakkında adli prosedür başlatmaktadır. Bu noktada İngiltere Mevzuatında korsanlık veya taklitle mücadele ile ilgili hükümlere kısaca bir göz atalım,

1988 tarihli Telif Hakları Yasasının 109., Video Kayıtları Kanununun (Video Recordings Act) 17., Polis ve Adli Delil Kanununun 17 -19. bölümleri Polisin konuyla ilgili araştırmalar yapmasına izin vermektedir. Aynı kanunun 25. bölümünde ise polisin tutuklama yetkisine yer verilmiştir.

1988 tarihli Telif Hakları Yasasının 27. bölümü izinsiz çoğaltım ve bunun sorgulanması ile ilgilidir. Aynı Kanunun 107. bölümü ise telif ihlallerine karşı alınacak önlemleri ve verilecek cezaları içermektedir. Video Kanununun 9-14. bölümleri de yine ihlallere karşı alınacak tedbirleri ve verilecek cezaları içermektedir.

İngiltere Mevzuatında korsanlık veya taklitle mücadele ile ilgili olarak daha pek çok kanunda pek çok hüküm bulunmaktadır. Bu mevzuat hükümlerinin önemli bir bölümü derlenerek çalışmamız ekinde yer almaktadır.

İngiltere'de, korsanla mücadele bakımından meslek birlikleri veya bunların üye oldukları bazı kuruluşlar aracılığı ile de korsanla mücadele edilmektedir. Biz burada bunlardan iki tanesine değineceğiz bunlardan biri Telif hakları hırsızlığına karşı Federasyon (Federation Against Copyright Theft FACT) diğeri ise Sahtecilik ve Korsanlığa Karşı Birlik olarak olarak adlandırabileceğimiz Alliance Against Counterfeiting & Piracy. Şimdi bu

örgütler hakkında kısaca açıklamalarda bulunalım.

a) Federation Against Copyright Theft. Bundan sonra FACT olarak anılacaktır Dilimize Telif Hakları Hırsızlığına Karşı Federasyon olarak çevirilebilecek bu örgüt, üye kuruluşlarını temsil eden ve onların haklarının ihlalleri ile ilgili olayları takip ve soruşturan kar amacı gütmeyen bir kuruluştur Birliğin üyeleri içerisinde İngiltere ve Amerika'nın önde gelen film şirketleri, medya kuruluşları ve dağıtıcıları da bulunmaktadır.

Örgüt 1984 yılında büyük film şirketleri tarafından sahtecilik veya taklit, korsanlık ve üyelerinin ürünlerinin kötü amaçlarla kullanımına karşı savaş amacıyla kurulmuştur. Tüm gelirlerini de bu amaçla sarf etmektedir Öncelikle video teyp filmler hedeflenmiştir ancak, DVD ve diğer dijital formattaki ürünleri de kapsayan telif hakları ihlalleri ile ilgili olarak da artan bir takip ve inceleme faaliyeti sürdürmektedir.

FACT öncelikli olarak Gümrük, Polis ve Ticari Standartlar Ofisi ile birlikte çalışmaktadır. Anılan kuruluşlara adli makamlara sunulmak üzere yapılan araştırmalarda bilirkişi veya uzman sıfatı ile katılarak kanıt oluşturulmasına yardımcı olmaktadır. FACT bu tür kamusal takibatların yanında, üyeleri lehine taklit ve korsanlık alanlarında özel takibat veya soruşturmalar da yapmaktadır.

FACT özellikle DVD ve diğer dijital formattaki ürünlerde yapılan korsanlıklar üzerinde durmaktadır. Bunun için aktif ve dinamik bir soruşturma ekibi geliştirmiştir, bu ekip Telif hakkı hırsızlıklarına karşı interneti de içeren yeni teknolojiler kullanmaktadır.

Örgüt, vermiş olduğu hizmetler ve faaliyetleri ile ilgili olarak aktif tanıtım faaliyetlerini sürdürmekte ve üye kuruluşlarıyla birlikte yeni ve gelişmiş hizmetler ve standartlar sağlama yolunda ilerlemektedir.

Çeşitli seviyelerde fayda ve destek sağlayan farklı aşamalarda üyelik söz konusudur. Her seviyeden üye FACT'm iki ayda bir yaptığı toplantılara katılabilmektedir. Burada kendi sektörlerindeki korsanlıkla ilgili bilgilendirmeler yapılmaktadır örgütün bir üyesi olarak telif hakkının korunması yönünde her türlü takibat yapılmakta, yine örgüt üyeleri FACT logosunu reklamlarında ve internet sitelerinde kullanabilmektedirler. Üyeliğin doğal sonucu olarak üyelerin örgüt toplantılarında oy hakları mevcuttur.

FACT örgütünün üyelikten ayrı olarak bir de Akreditasyon (tanınma, kabul) sistemi vardır buna göre, özellikle film endüstrisi ile iş yapmak isteyen şirket veya iş adamlarının FACT tarafından akredite edilmeleri gereklidir. FACT, şirketleri güvenlik ve çalışma uygulamalarını baz alarak teftiş eder bu şirketlere 1 yıllık akreditasyon sağlar.

FACT'm akreditasyon alabilmek için başvuran firmalar üzerinde yaptığı inceleme ve araştırma konuları aşağıda belirtilen hususlarda yoğunlaşır:

- Alarm sistemi
- Dahili Kamera sistemi
- Pencere güvenliđi
- Önemli materyaller için dahili güvenlik
- Ziyaretçi sistemi
- Binanın ana harcamaları
- Binadaki anahtar sahipleri
- Personelin incelenmesi
- Arıza veya hasar belirleme sistemi

Mevcut akreditasyon ücreti İngiltere'de 1500 Sterlin artı vergiler şeklinde uygulanmaktadır. Örgüt Avrupa'da kurulu diğer şirketler için ise bu ücreti 4500 Euro artı vergiler olarak uygulamaktadır. Bir kez akreditasyon sertifikası aldıktan sonra, bu firma tarafından reklam, tanıtım Web sitesi gibi her yerde kullanılabilir, firmanın ismi de örgütün akredite firmaları listesine eklenir ve örgütün üyelerine duyurulur. FACT tarafından akredite olmak firmalara saygınlık ve kredibilite sağlar.

b) Alliance Against Counterfeiting & Piracy Bundan sonra AACP olarak adlandırılacaktır. Kısaca taklit ve korsanlığa karşı ittifak olarak adlandırabileceğimiz bu örgü 1999 temmuz ayında müzik audio visuel , perakende, oyun yazılımları endüstrisinin bir araya gelerek oluşturdukları bir örgüttür AACP üyelerinin haklarını korumak amacıyla tek vücut olarak İngiltere'de telif hırsızlığına karşı mücadele vermektedir.

İttifak, fikri mülkiyet alanında güçlü ve tutarlı bir mevzuat oluşturulması çabası içindedir, fikri mülkiyet alanında faaliyet gösteren iş aleminin gelişmesine katkı sağlayacak bir hukuki yapılanma sağlamak, yine tüketicilerin düşük standartlı, potansiyel olarak sakıncalı veya döküntü tabir edilebilecek mallardan korumak ittifakın amaçları arasındadır.

İttifak, sahtecilik korsanlık ve haksız menfaat konuları ile ilgilenen Avrupa'daki en büyük örgüttür. İttifakın resmi üyeleri 500'ün üzerinde Avrupa'nın en çok tanınan firma ve kuruluşlarıdır ve yıllık ciroları toplamı 255 Milyar Sterlinin üzerindedir.

İttifak yürüttüğü bir kampanya ile hükümeti sahtecilik ve korsanlıkla savaşta, ajansların rolünün güçlendirilmesi yönünde mevzuat değişikliği için ikna etmeye çalışmaktadır.

İttifak fikri haklar mevzuatında yapılacak reformlarla vergi mükelleflerinin ödediği miktarların azalacağı küçük iş sahipleri için daha güvenli bir çevre oluşacağı kanaatindedir.

İttifaka üye bazı kuruluşlar;

- The Anti-Counterfeiting Group
- British Association of Record Dealers
- British Brands Group
- British Music Rights
- British Phonographic Industry
- British Video Association
- Business Software Alliance

Türkiye'de telif hakları ihlalleri ile ilgili de kısa bir bilgi verecek olursak;

1952 yılında yürürlüğe giren 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda yapılan 1983 yılı değişikliklerinden sonra, 1995 yılında 4110 sayılı Kanun, 2001 yılında 4630 sayılı Kanun ve 2004 yılında 5101 sayılı Kanun ile kapsamlı değişiklikler getirilmiş, bu değişikliklere bağlı olarak idari düzenlemelere gidilmiştir. Anılan değişikliklerle genel olarak, koruma kapsamında olan eser türleri genişletilirken, eser sahipleri ve komşu hak sahiplerinin fikir ürünleri üzerindeki hakları güçlendirilmiş, hak ihlallerine karşı caydırıcılığı sağlamak için kanunda öngörülen cezalar artırılmıştır.

Ülkemizde yoğun olarak yaşanan fikri hak ihlallerinin, uluslararası alanda ortaya çıkardığı tepkiler ve ticari yaptırım tehditleri bir yana, ülkemizde gerek eser üretiminin teşviki, gerekse toplumsal ve kültürel yaşamın gelişimi açısından olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Türkiye'de fikri hak ihlalleriyle ilgili olarak FSEK'de öngörülen cezai müeyyide ve önlemlerin uygulanmadığı, süreli olmayan yayınlar işaret, ses ve görüntü (kaset, CD ve DVD gibi) taşıyıcılarda bandrol uygulamasının korsan yayıncılığı önleyemediği, yayın evlerinin eser sahibi ile yapılan anlaşmada belirtilen sayıdan daha fazla sayıda kitap bastıkları ve Türkiye'nin "korsan yayın cenneti"ne dönüştüğü, bu durumun AB ve ABD'nin yakın takibinde olduğu getirilen eleştiriler arasındadır.

FSEK'de değişiklikler getiren 4630 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesi sonrasında uygulamada beklenen sonuçların ortaya çıkmaması ve korsan yayın faaliyetlerinin kanunda öngörülen para ve hapis cezalarına karşın devam etmesi, yukarıda belirtilen eleştirilere neden olurken, ciddi bir şekilde fikri hak ihlali yaratan korsan ürünlere karşı, FSEK'de ve fikir ürünlerinin piyasada denetimine yönelik hükümler içeren çeşitli kanunlarda değişikliklere gidilmiştir.

Söz konusu değişiklikler, 3 Mart 2004 tarihinde TBMM'de kabul edilen 5101 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklikler Yapılmasına İlişkin Kanunda yer almıştır. Kamuoyunda Korsanla Mücadele Kanunu, olarak bilinen 5101 Sayılı Kanun ile Belediye Kanunu, Belediye Gelirleri Kanunu, Radyo ve Televizyonların Kuruluş

ve Yayınları Hakkında Kanun, Sinema Video ve Müzik Eserleri Kanunu ile Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda önemli değişiklikler yapılmıştır.

Böylece, 1 Ocak 1952 tarihinde yürürlüğe giren 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda, 1983 tarihli 2936 sayılı Kanun, 1995 tarihli 4110 Sayılı Kanun, 2001 tarihli 4630 Sayılı Kanun ve 2004 tarihli 5101 sayılı Kanun ile günümüze kadar toplam dört değişiklik gerçekleştirilmiştir.

Son değişikliklerle birlikte FSEK metnin, uluslararası düzenlemelere uygun bir şekilde, içerik olarak günümüzde fikri haklara etkin koruma sağlayabilecek ve ihlallere karşı caydırıcı olabilecek nitelikte hükümler içermektedir.

Ülkemizde fikri mülkiyet kavramı ve kültürünün yeterince gelişmemesi, fikri mülkiyete konu eser veya üretimin oldukça yetersiz olması konuya ilişkin mevzuat alt yapısının oluşumunu yeni yeni tamamlıyor olması gibi bazı yapısal sebeplerin de etkisiyle meslek birliklerinin sayı ve işlev yönünden istenilen seviyede olmadığı görülmektedir. İngiltere'de bu tür meslek birliklerinin bir araya gelerek güç birliği yapmak için üst birlikler oluşturdukları, bunların bazılarının ulusal veya uluslar arası alanda politika oluşturmak, telif hakları mevzuatında istenilen yeniliklerin yapılması yönünde baskı grubu oluşturmak, bazılarının ise FACT ve AACCP'de olduğu gibi fikri hak ihlallerinin önlenmesi, sektörün daha güvenilir bir ortama kavuşması ile iştigal ettikleri, bu konuda polis, gümrük teşkilatı gibi kurumlarla birlikte çalıştıkları, hatta üyeleri adına özel soruşturma bile yürüttükleri görülmektedir. Oysa ülkemizde meslek birliklerinin güçlerini bir araya getirerek etkinliklerini artırmaları, bu konuda çıkarılmış bir Tüzük olmakla beraber (Fikir ve Sanat Eseri Sahipleri Meslek Birlikleri ve Federasyonu Hakkında Tüzük) uygulamada somut bir husus bu güne kadar ortaya çıkmamıştır.

IV. SONUÇ :

İngiltere'de Telif Hakları ile ilgili düzenlemelerin 18. yüzyıl başlarına kadar dayandığı ve günümüze kadar gelişmesini sürdürmeye devam ettiği, bunda sanayi devrimi sonucu nüfusun artması, şehirlerin hızla büyümesi ve kültür ve eğitim hayatının gelişmesi sonucu Fikri mülkiyete konu eser ve ürünlerin de hızla artmasına neden olmuş, buna koşut olarak telif hakkı sahiplerinin örgütlenmeleri de gündeme gelmiş ve eser sahipleri sanatçı ve icracılar yayıncılar yazarlar yapımcılar gibi bir eseri üreten, onu icra eden, kullanan, umuma arz eden pek çok kişi veya kuruluşu bir araya getiren onların hak ve menfaatlerini koruyan organizasyonlar doğmasına yol açmıştır.

İngiltere'de meslek birliklerinin etkinliklerinin düzenlenmesinde dolaylı bir yol seçilmiştir. İngiltere Fikri Haklar Kanununun "Performing Right Tribunal" başlığı altındaki dördüncü bölümünde meslek birliklerinin kurulması ve yönetimi için ruhsat sistemine ve genel gözetim esaslarına yer verilmiştir. Meslek birliklerinin güçlerini birleştirerek daha etkin hareket edebilmek, ulusal

veya uluslar arası alanda telif hakları konusunda politikalar belirlemek, yapılması gerekli düzenlemeler konusunda parlamento veya hükümet üzerinde baskı oluşturabilmek amacıyla üst birlikler de oluşturmuşlardır. Çalışmamızda bahsi geçen British Copyright Council (BCC) bu türde bir organizasyondur. Yine Alliance Against Counterfeiting and Piracy (AACP) ve Federation Against Copyright Theft (FACT) isimli kuruluşlar da federasyon şeklinde örgütlenmişlerdir. Bu kuruluşların en önemli işlevi telif hakları ihlallerine karşı üyelerini (bunlar telif hakkı sahibi kişi veya kuruluşların oluşturduğu birliklerdir) korumak, ihlaller konusunda kamusal erk ile işbirliği yapmak yanında doğrudan kendisi de soruşturma ve incelemeler yürütmek gibi doğrudan faaliyetlerde bulunmak yanında bu alanda kamuoyu yaratmak, yasal düzenlemeler konusunda baskı oluşturmak gibi genel nitelikli çalışmalar da yürütmektedirler.

Telif Hakları ihlalleri ve korsanlığa karşı yasal anlamda pek çok düzenlemeler yapılması, bunun yanında meslek örgütlerinin hatta bu örgütlerin kurduğu üst örgütlerin ihlal ve telif hırsızlıklarına karşı yapmış oldukları mücadelelere karşı bu gün ihlalin boyutları 10 Milyar Sterlin civarındadır. Bunun yarattığı vergi kaybı ise yıllık 1,7 Milyar Sterlini bulmaktadır

1952 yılında yürürlüğe giren 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda yapılan 1983 yılı değişikliklerinden sonra, 1995 yılında 4110 sayılı Kanun, 2001 yılında 4630 sayılı Kanun ve 2004 yılında 5101 sayılı Kanun ile kapsamlı değişiklikler getirilmiş, bu değişikliklere bağlı olarak idari düzenlemelere gidilmiştir. Anılan değişikliklerle genel olarak, koruma kapsamında olan eser türleri genişletilirken, eser sahipleri ve komşu hak sahiplerinin fikir ürünleri üzerindeki hakları güçlendirilmiş, hak ihlallerine karşı caydırıcılığı sağlamak için kanunda öngörülen cezalar artırılmıştır.

Ülkemizde yoğun olarak yaşanan fikri hak ihlallerinin, uluslararası alanda ortaya çıkardığı tepkiler ve ticari yaptırım tehditleri bir yana, ülkemizde gerek eser üretiminin teşviki, gerekse toplumsal ve kültürel yaşamın gelişimi açısından olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Fikri hak ihlalleriyle ilgili olarak FSEK'de öngörülen cezai müeyyide ve önlemlerin uygulanmadığı, süreli olmayan yayınlar işaret, ses ve görüntü (kaset, CD ve DVD gibi) taşıyıcılarda bandrol uygulamasının korsan yayıncılığı önleyemediği, yayın evlerinin eser sahibi ile yapılan anlaşmada belirtilen sayıdan daha fazla sayıda kitap bastıkları ve Türkiye'nin "korsan yayın cenneti"ne dönüştüğü, bu durumun AB ve ABD'nin yakın takibinde olduğu getirilen eleştiriler arasındadır.

FSEK'de değişiklikler getiren 4630 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesi sonrasında uygulamada beklenen sonuçların ortaya çıkmaması ve korsan yayın faaliyetlerinin kanunda öngörülen para ve hapis cezalarına karşın devam etmesi, ciddi bir şekilde fikri hak ihlali yaratan korsan ürünlere karşı, FSEK'de ve fikir ürünlerinin piyasada denetimine yönelik hükümler içeren çeşitli kanunlarda değişikliklere gidilmiştir.

Söz konusu değişiklikler, 3 Mart 2004 tarihinde TBMM'de kabul edilen 5101 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklikler Yapılmasına İlişkin Kanunda yer

almıştır. Kamuoyunda Korsanla Mücadele Kanunu, olarak bilinen 5101 Sayılı Kanun ile Belediye Kanunu, Belediye Gelirleri Kanunu, Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun, Sinema Video ve Müzik Eserleri Kanunu ile Fikir ve Sanat Eserleri Kanununda önemli değişiklikler yapılmıştır.

Böylece, 1 Ocak 1952 tarihinde yürürlüğe giren 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda, 1983 tarihli 2936 sayılı Kanun, 1995 tarihli 4110 Sayılı Kanun, 2001 tarihli 4630 Sayılı Kanun ve 2004 tarihli 5101 sayılı Kanun ile günümüze kadar toplam dört değişiklik gerçekleştirilmiştir.

Son değişikliklerle birlikte FSEK metninin, uluslararası düzenlemelere uygun bir şekilde, günümüzde fikri haklara etkin koruma sağlayabilecek ve ihlallere karşı caydırıcı olabilecek nitelikte hükümler içermektedir.

Ülkemizde fikri mülkiyet kavramı ve kültürünün yeterince gelişmemesi, fikri mülkiyete konu eser veya üretimin İngiltere ile karşılaştırıldığında oldukça yetersiz olması konuya ilişkin mevzuat alt yapısının oluşumunu yeni yeni tamamlıyor olması gibi bazı yapısal sebeplerin de etkisiyle meslek birliklerinin sayı ve işlev yönünden istenilen seviyede olmadığı gibi bu birliklerin oluşturduğu üst birlik veya federasyonlara da henüz rastlanmamaktadır sağlayacaktır bu konuda çıkarılmış bir Tüzük olmakla beraber (Fikir ve Sanat Eseri Sahipleri Meslek Birlikleri ve Federasyonu Hakkında Tüzük) uygulamada somut sayılabilecek bir husus henüz bulunmamaktadır.

Oysa ülkemizde meslek birliklerinin güçlerini bir araya getirerek federasyon şeklinde örgütlenmeleri, etkinliklerinin artmasını sağlayarak üye kuruluşlarının hak ve menfaatlerini koruma, telif hakkı ihlallerinin önlenmesi, sektörün ihtiyaç duyduğu alanlarda yeni mevzuat düzenlemeleri yapılması telif bilincinin topluma kazandırılması gibi alanlarda daha güçlühareket edilmesini sağlayacaktır.

Arz ederim.

Ankara 30/07/2004

Necdet YILMAZ

Başmüfettiş